

- మీలో కొంతమందికి దగ్గరలోని అడవి తెలిసే ఉంటుంది - అక్కడి చెట్లు, మొక్కలు, జంతువులు, రాళ్లు, పంకలు, పక్షులు, పురుగులు చూసి ఉంటారు. ఇవి తెలిసిన వాళ్లు వాటి గురించి వివరించండి. అక్కడ ఎం చేస్తారో చెప్పండి.
- కట్టెపుల్లలు, ఆకులు, పళ్లు లేదా దుంపలు సేకరించటానికి మీరు ఎప్పుడైనా అడవికి వెళ్లారా? దాని గురించి తరగతిలో వివరించండి. మీ ప్రాంతంలో అడవినుంచి ప్రజలు సేకరించే వస్తువుల జాబితా తయారు చేయండి. ఆలా సేకరించిన వాటిని ఏమి చేస్తారు?
- గత తరగతులలో మీరు అడవుల గురించి, అక్కడ నివసిస్తున్న ప్రజల గురించి చదివారు. అవి గుర్తు తెచ్చుకుని అటవీ ప్రజల గురించి మాట్లాడండి.
- తరగతిలో ప్రతి ఒక్కరూ అడవి విత్రం గీసి వాటిని పోల్చండి.
- మన జాతీయ కథలు, పురాణాలు వలమార్చు అడవులను పేర్కొంటాయి. అటువంటి కథ ఏదైనా తరగతిలో చెప్పండి.
- అనేక అడవులను ప్రజలు పవిత్రంగా భావించి పూజిస్తారు. దేవుళ్లు, దేవతలు నివసించే ప్రాంతాలుగా కొన్ని అడవులు ప్రఖ్యాతిగాంచాయి. వాటి గురించి తెలుసుకుని తరగతి గదిలో చెప్పండి.

అడవి అంటే ఏమిటి?

అడవి అంటే ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క భావం తడుతుంది. అడవుల్లో అటవీ జంతువులు, పాములు, పురుగులు, లోతైన వాగులు, కొండచరియలు, రాళ్లు ఉంటాయన్న అభిప్రాయంతో కొంతమంది అవి అంటే భయపడతారు. కొంతమందికి ఎటువంటి భయాల లేక తమ ఇంటిలో మాదిరిగానే అడవిలో తిరుగుతూ ఆడుకుంటారు. కొంత మందికి అడవులంటే పవిత్ర స్థలాలు, అక్కడి దేవతలను కొలుస్తారు. మరికొంత మందికి అది కలప, వెదురు, వీడి ఆకులు వంటి వనరులు దొరికే ప్రదేశం, జంతువులను తీహతే ప్రదేశం. వీటిని మార్కెట్లో అమ్ముతారు.

అదేవిధంగా వేర్వేరు ప్రజలు అడవులను వేరువేరుగా ఉపయోగించుకుంటారు. కొంతమంది అడవుల్లో చిన్న చిన్న ఇళ్లలో ఉంటూ తమ ఇంటిచుట్టా కొన్ని కూరగాయలు సాగు చేస్తారు, పళ్లు, దుంపలు

సేకరిస్తారు, చిన్న జంతువులను వేటాడతారు. కొంతమంది తమ గొర్రెలు, మేకలు, ఆవులు, బుర్రెలు వంటి వ శువులను అడవులలో వేపుతారు. కొంతమంది అడవిలో కొంత ప్రదేశం నరికి పొడు వ్యవసాయం చేస్తారు. అరవ తరగతిలో కూనవరం కొండలలో నివసించే ప్రజల గురించి చదివారు. కొంతమంది అడవులలో చెట్లను, వెదురును నరికి కాగితపు మిల్లులకు, పట్టణాల్లో వస్తువుల తయారు చేసేవాళ్ళకు అమ్ముతారు. అడవులను పొలాలుగా, నందర్లక ప్రదేశాలుగా, ఆనకట్టల కట్టి నీటి నిల్వకు రిజర్వాయర్లుగా మార్చవచ్చని కొంతమంది అనుకుంటారు.

అడవులను ఉపయోగించుకునే మనుషులొక్కడే కాదన్నది మనం గుర్తుంచుకోవాలి. చెట్లు, మొక్కలు, గడ్డిజాతులు, పక్షులు, పురుగులు, జంతువులు, చేపలు వంటి అసంఖ్యాక జీవులు అడవులలో ఉంటూ వాటిని

- అడవులు ఉండటం ముఖ్యమా? అడవులన్నింటినీ సరికివేసి వ్యవసాయానికి, గనుల తవ్వకానికి, కర్మాగారాల నిర్మాణానికి, మనుషుల నివాసానికి ఉపయోగిస్తే ఏమవుతుంది? అడవులు లేకుండా మనం జీవించలేమా? మీ తరగతిలో చర్చించండి.

అడవుల రకాలు, అవి ఉండే ప్రాంతాలు

అడవులు ఎక్కడ పెరుగుతాయి? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పటం కష్టం. ఎందుకంటే కొన్ని వేల సంవత్సరాల క్రితం మట్టి, సూర్యరశ్మి, వర్షపాతం ఉన్న ప్రతి చోటా అడవులు పెరిగేవి. అర్బుల్లిక్ ప్రాంతాల్లో, మంచుతో కప్పి ఉండే హిమాలయాల్లో, ఇనక, రాళ్లతో ఉండే ఎడారులలో, ఇనకతో కూడిన తీర ప్రాంతాల్లో మాత్రమే అడవులు లేవు. ఈ ప్రాంతాలు తప్పించి మిగిలిన అన్ని చోట్లా అడవులు పెరిగేవి. అయితే మనుషులు వ్యవసాయం చేపట్టి, ఊళ్లు, పట్టణాల్లో నివసించటం మొదలుపెట్టిన తరువాత వ్యవసాయం, గనులు, పండ్లతోటలు, పరిశ్రమలు వంటి వాటికోసం అడవులను సరికివేయటం మొదలుపెట్టారు. 20వ శతాబ్దపు ఆరంభం నాటికి వ్యవసాయానికి అనువుకాని ప్రాంతాలలో మాత్రమే అడవులు మిగిలాయి. గుట్టలు, కొండలు ఉన్న ప్రాంతాలు, చిత్తడి భూములు, చాలా చలిగా ఉండే ప్రాంతాలు, లేదా జనావాసాలకి దూరంగా ఉండే ప్రాంతాలలో మాత్రమే అడవులు మిగిలాయి.

- మీ ఊరికి, పట్టణానికి దగ్గరలో ఉన్న అటవీ ప్రాంతం ఏది? ఈ ప్రాంతం వ్యవసాయ భూమిగా, గనులుగా, నివాసప్రాంతంగా మరకుండా ఇంకా చెట్లతో ఎందుకు ఉంటో తెలుసుకోండి.

రకరకాల సాచికల ఆధారంగా అడవులను వర్గీకరించవచ్చు. ఉదాహరణకు చెట్ల సాంద్రతను బట్టి అడవులను వర్గీకరించవచ్చు: చాలా దట్టమైన, పొదలతో కూడిన, క్షీణతకు గురైన అడవులుగా వీటిని వర్గీకరించవచ్చు. ఈ వర్గీకరణ వల్ల అడవులు ఎక్కడ

దట్టంగా ఉన్నాయో, ఎక్కడ క్షీణతకు గురయ్యాయో తెలుసుకోవచ్చు. అడవులలో ఏరకమైన చెట్లు పెరుగుతున్నాయి అన్నదానిని బట్టి కూడా వాటిని వర్గీకరించవచ్చు. వర్షపాతం, ఉష్ణోగ్రతలబట్టి, పొడిగా, తడిగా ఉండే నేలల బట్టి పురుగే ప్రత్యేక వాతావరణ పరిస్థితుల్లో వేరు వేరు ప్రదేశాల్లో వేరు వేరు చెట్ల రకాలు పెరుగుతాయి. ఉదాహరణకు బాగా చలిగా ఉండి, మంచు కూడా కురిసే ప్రాంతాలలో మాత్రమే కోనిఫెరస్ జాతికి చెందిన దేవదారు చెట్లు పెరుగుతాయి. వేడిగా ఉండి, ఓమాదిరి వర్షాలు పడే ప్రాంతంలో టేకు వంటి కొన్ని రకాల చెట్లు పెరుగుతాయి. చెట్ల సాంద్రత కూడా వర్షపాతం, ఉష్ణోగ్రతల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

కొన్ని రకాల ప్రధాన అడవుల గురించి ఇక్కడ తెలుసుకుందాం.

1. సతత హరిత అడవులు: చాలా ఎక్కువ వర్షపాతంతో పాటు అధిక ఉష్ణోగ్రతలు ఉండే భూమధ్యరేఖా ప్రాంతాలు, కేరళ, అండమాన్లలో సతత హరిత (ఎల్లప్పుడూ వచ్చుగా ఉండే చెట్ల) అడవులు ఉంటాయి. చెట్లు ఆకులు రాల్చటానికి, తిరిగి చిగుళ్లు తొడగటానికి మధ్య చాలా తక్కువ వ్యవధి ఉంటుంది కాబట్టి అవి ఎప్పుడూ వచ్చుగా ఉంటాయి. నిరంతరం ఎడగటానికి తేమ, వేడిమి అందుతూ ఉంటాయి కాబట్టి ఇలా జరుగుతుంది. అదేవిధంగా ఒక రకం చెట్లు ఆకులు రాల్చినప్పుడు మరొక రకం చెట్లు ఆకులతో పచ్చగా ఉంటాయి. కదంబం, వెదురు, నేరేడు వంటి చెట్లు ఈ అడవులలో ఉంటాయి. ఇటువంటి అడవులు మన రాష్ట్రంలో లేవు.

హిమాలయాల్లో వేరే రకపు సతత హరిత అడవులు ఉన్నాయి. ఇవి సంవత్సరమంతా వచ్చుగా ఉండే దేవదారు చెట్ల అడవులు. అయితే వీటి ఆకులు సన్నగా సూదుల మాదిరి ఉంటాయి. ఈ చెట్లు పూలు పూయవు, శంకువుల వంటి పునరుత్పత్తి భాగాలు ఉంటాయి. ఈ చెట్లు మంచు కురిసే ప్రాంతంలో పెరుగుతాయి

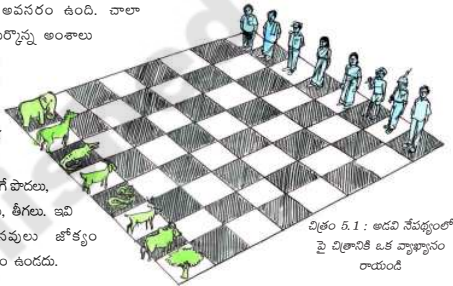
ఉపయోగించుకుంటాయి. కాబట్టి మనం అడవుల గురించి ఆలోచించేటప్పుడు వాటి గురించి కూడా ఆలోచించాలి.

- అడవి అంటే ఏమిటి? అడవిని అనేక రకాలుగా నిర్వచించవచ్చు. అడవికి నిర్వచనం రాయండి.
- వీటిని తరగతిలో చర్చించి అధిక శాతం విద్యార్థులకు సరైనవిగా అనిపించే అంశాలను రాయండి.

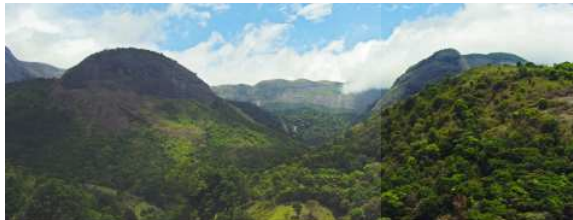
మనం అడవిని ఎలా చూస్తామన్న దానిబట్టి దాని నిర్వచనం ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు 'చెట్లతో ఉన్న విశాలమైన భూభాగం' అన్నది ఒక తేలికైన నిర్వచనం. ఇది ఉపయోగకరంగా ఉండే నిర్వచనమే అయినప్పటికీ దీనికి అనేక పరిమితులు ఉన్నాయి - ఉదాహరణకు ఎంత విశాలమైనది అన్న ప్రశ్న వస్తుంది. చెట్లతో ఉన్న అంటే ఏమిటి? చెట్లు ఎంత దట్టంగా ఉండాలి? పండ్ల తోటల వంటి వాటిల్లో కూడా చెట్లు ఉంటాయి, వీటికి అడవులకూ తేడా చూపించాలా, మద్యా? చెట్ల కింద పెరిగే పొదలు, జంతువులు, పక్షులు, పురుగులు లేకుండా దానిని అడవి అనవచ్చా? మనమిచ్చే ఏ నిర్వచనానికైనా ఇటువంటివే అనేక ప్రశ్నలు ఉండవచ్చు.

అయినప్పటికీ అడవి అంటే ఒక ఉమ్మడి అగాహన ఏర్పరచుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. చాలా అడవులలో కింద పేర్కొన్న అంశాలు ఉండవచ్చు:

1. విశాలమైన భూభాగం - పొడవు వెడల్పులలో అనేక కిలోమీటర్లు ఉండాలి.
2. చెట్లు, దానికింద పెరిగే పొదలు, మొక్కలు, గడ్డి జాతులు, తీగలు, ఇవి పెరగటానికి మానవులు జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉండదు.

చిత్రం 5.1 : అడవి నేపథ్యంలో పై చిత్రానికి ఒక వ్యాఖ్యానం రాయండి

చిత్రం 5.2 : (వైస్) పశ్చిమ కనుమలలోని అనైమిటీలోని సతత హరిత అడవులు, (కింద) హిమాలయాల్లోని గులేమార్గ్లో మంచుతో నిండిన దేవదారు చెట్ల అడవి

కాబట్టి ఆకుల మీద మంచు నిలవకుండా అవి సూదులలాగా సన్నగా ఉంటాయి. చెట్లు కూడా పెంకుటిల్లు కప్పు మాదిరి మధ్యలో ఎత్తుగా ఉండి మంచు నిలవకుండా రెండు వైపులా కిందికి ఉంటుంది.

2. అతురాల్లో అడవులు: కొన్ని నెలలపాటే వర్షాలు పడి, సంవత్సరంలో అధిక భాగం పొడిగా, వెచ్చగా ఉండే ప్రాంతాలలో ఈ రకమైన అడవులు పెరుగుతాయి. బాగా వేడిగా ఉండే నెలల్లో ఈ చెట్లు ఆకులను రాలుస్తాయి. చెట్ల ఆకుల ద్వారా తేమ

3. గణనీయమైన జీవ వైవిధ్యత - అనేక రకాల చెట్లు, జంతువులు సహజంగా జీవిస్తూ, ఎటువంటి జోక్యం లేకుండా వృద్ధి చెందుతాయి.

4. భారతదేశంలో చాలా అడవులలో ప్రజలు నివసిస్తుంటారు. అడవులను నాశనం చెయ్యకుండా, వాటికి అనుగుణంగా తమ జీవితాలను మలుచుకుని వీళ్లు అక్కడ నివసిస్తున్నారు.

అడవుల మట్టపక్కల ఉండే ప్రజలు వాటిని ఆహారం, ఇళ్లు కట్టుకోటానికి, వ్యవసాయ పనిముట్లకు కలప, వంట చెరకు, పశువులను మేపటానికి, పూజలు చేయటానికి, ఏకాంతంగా సమయం గడపటం వంటి అనేక అవసరాలకు ఉపయోగించుకుంటారు. అడవులకు దూరంగా ఉంటున్న వాళ్లు కూడా బజారులో కలప, వనమూలికలు కొనటం ద్వారా అడవులను ఉపయోగించుకుంటున్నారు. అటవీ ఉత్పత్తులను సేకరించి, అమ్ముటం ద్వారా అనేకమంది జీవనోపాధి పొందుతున్నారు. అడవుల పలు ప్రయోజనాల మధ్య ఘర్షణలు ఎలా ఏర్పడుతున్నాయో, వీటిని ఎలా పరిష్కరిస్తున్నారో తర్వాత చూద్దాం.

మరొక రకంలో తక్కువ వర్షం పడుతుంది. ఎక్కువ వానలుపడే ప్రాంత ఆకులు రాల్చే అడవులలో వేగి, ఏగిన, మద్ది (అర్జున), బందారు, జెబ్బిగి వంటి చెట్లు ఉంటాయి. ఈ అడవులు మన రాష్ట్రంలో శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం జిల్లాల్లోనూ, తూర్పుగోదావరి ఏజెన్సీ ప్రాంతంలోనూ ఉన్నాయి.

తక్కువ వర్షపాతం ఉండే ప్రాంతంలో మద్ది, బేకు, వెలగ, ఏగిన, ఏపి, చిగురు, బిల్లు, వేప, దిరిశన, బారుగ, మోరుగ వంటి చెట్లు ఉంటాయి. ఈ రకమైన అడవులు మన రాష్ట్రంలో ఆదిలాబాదు, పరంగల్, వైఎస్ఆర్ కడప, కర్నూలు, ఖమ్మం, నిజామాబాదు, కరీంనగర్ జిల్లాల్లో విస్తృతంగా ఉన్నాయి.

3. ముళ్ళ అడవులు: చాలా తక్కువ వర్షపాతం, అధిక ఉష్ణోగ్రతలు ఉండే హిమి ప్రాంతాలలో ఈ రకమైన అడవులు పెరుగుతాయి. తుమ్మ, బులుసు రేగ, చందనం, వేప వంటి చెట్లు ఇక్కడ పెరుగుతాయి. ఇటువంటి అడవులు వైఎస్ఆర్ కడప, చిత్తూరు, అనంతపురం, నల్గొండ జిల్లాల్లో ఉన్నాయి. ఈ జిల్లాల్లో వర్షపాతం చాలా తక్కువగా ఉండి, ఎడారిలాంటిది

పరిస్థితులు ఉన్నాయని మీకు గుర్తుండే ఉంటుంది. ఈ రకమైన చెట్లకు చాలా చిన్న ఆకులు, ముళ్ళు ఉండి నీటి సహనం తగ్గిస్తాయి. ఈ రకమైన అడవులు అంత దట్టంగా ఉండవు: తక్కువ చెట్లు, పొదలు, ఎక్కువ ఖాళీ ప్రదేశాలు ఉంటాయి.

చిత్రం 5.4: ముళ్ళ పొదలు

4. సముద్ర తీరపు చిత్తడి అడవులు: ఈ అడవులు ఎక్కువగా సముద్ర తీరాల్లో చిత్తడి నేలల్లోనూ, సముద్ర అలల ప్రభావిత నేలల్లోనూ పెరుగుతాయి. ఉప్పునీటికి, సముద్ర అలల ప్రవాహానికి అనుగుణంగా ఈ చెట్లు పెరుగుతాయి (సముద్ర అలలు ఈ ప్రాంతాలను రోజులో కొన్ని గంటలపాటు ముంచెత్తి తరవాత వెనక్కి తగ్గుతాయి, అంటే కొన్ని గంటలపాటు ఉప్పునీటితోనూ, కొన్ని గంటలపాటు నీళ్ళు లేకుండానూ ఉంటుంది). ఈ అడవులను మడ అడవులు అంటారు. ఇటువంటి శీత వర్షపాతంలో బతకటానికి ఈ చెట్లు కొన్ని ప్రత్యేక అంశాలను అలవరచుకున్నాయి. ఉప్పు పొన్ను, టొడ్డుపొన్ను, ఉరద, మడ, తెల్ల మడ,

చిత్రం 5.3 : (వైఎస్ఆర్ కడపలో) బేకు అడవులు (చిత్తూరుగోడ), (కరీం) పొద అడవులు (రామలక్ష్మి)

గుండు మడ, కదిలి, బెల్ల వంటివి ఈ ప్రాంతంలో ఉండే ప్రధానమైన చెట్లు.

- సముద్రతీరంలోని ప్రత్యేక పరిస్థితులకు మడ చెట్లు ఎలా మలుచుకున్నాయో కనుక్కోండి.

ఆంధ్రప్రదేశ్లో అడవులు

మన రాష్ట్రంలోని ముఖ్యమైన అడవుల గురించి తెలుసుకుందాం. అయితే, మన అడవులు ఎంత పెద్దవి? అవి పెరుగుతున్నాయా, తగ్గుతున్నాయా? తెలుసుకుందాం రండి.

రాష్ట్రంలో 64,000 చదరపు కిలోమీటర్ల మేర అడవులు ఉన్నాయని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది.

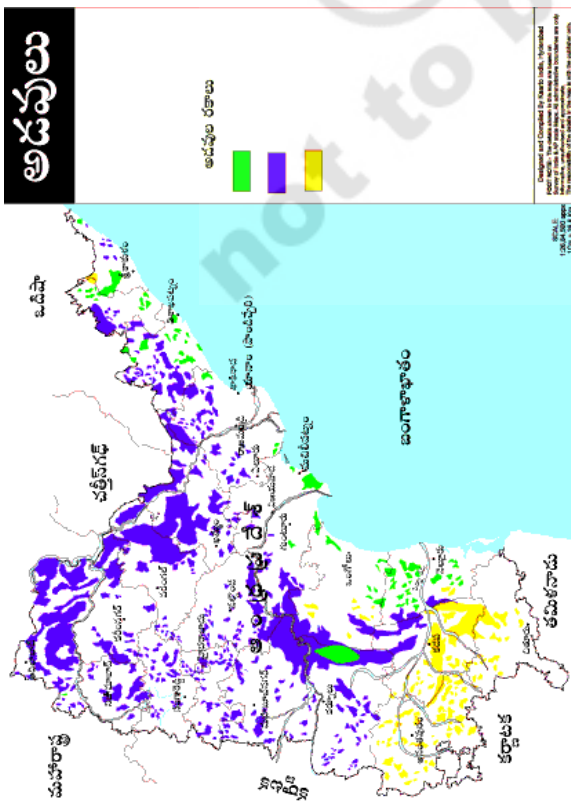

చిత్రం 5.5 : మడ అడవులు - తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని కోరింగ

- నైఋత్యంలోని భూమధ్యరేఖా ప్రాంత అడవుల గురించి చదివింది గుర్తుండి ఉంటుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్లోని అడవులకూ, భూమధ్యరేఖా ప్రాంత అడవులకూ మధ్య ముఖ్యమైన తేడాలు ఏమిటి?
- ఆంధ్రప్రదేశ్లో అడవులను చూపించే పటం (వక్ర పేజీలో) చూడండి. మీ జిల్లాలో అడవులు ఉన్నాయా? ఉంటే, అవి ఎటువంటి అడవులు?

రాష్ట్రంలోని మొత్తం భూవిస్తీర్ణంలో ఇది 23 శాతం, రేచా పావు వంతు. అయితే ఇది మొత్తం అడవి కాదు. కేవలం 16 శాతం విస్తీర్ణంలో అడవి అనగా చెట్లు ఉన్నాయి. అంటే 7 శాతం అడవులు వాస్తవానికి చాలా తక్కువ చెట్లతో, ఖాళీ ప్రదేశాలతో ఉన్నాయి. ఉన్న కొద్ది అడవి కూడా చెట్లు నరకటం వల్ల, ఆక్రమణల వల్ల, గనుల తవ్వకం వల్ల తగ్గిపోతూ ఉంది. మన రాష్ట్రంలో ప్రతి సంవత్సరం వంద చదరపు కిలో మీటర్ల మేర అడవి తగ్గిపోతూ ఉంది.

- ఈ పరిస్థితి నెలనెలా? తరగతిలో చర్చించండి.

గిరిజన ప్రజలు, అడవులు

అడవులను ఉపయోగించుకుంటూ, అడవుల్లోనే నివసించే మనుషులు లేకుండా మన దేశంలో అడవులను ఉపయోగించుకోవటం కష్టం. మన రాష్ట్రంలో అత్యంత పేదల జీవనానికి అడవులు కీలకమైన వనరులను అందిస్తున్నాయి. ఉదాహరణకు ఉత్తర కోస్తా ప్రాంతంలో 20 శాతం ప్రజలు అడవుల నుంచి కట్టెలు కొట్టి, నెత్తిమీద మోపులుగా మోసుకొచ్చి బజారులో అమ్మి జీవనం కొనసాగిస్తున్నారు. రాయలసీమ జిల్లాలలో చాలామంది ప్రజలు అడవులలో గొర్రెలు, మేకలు మేపి బతుకుతున్నారు. తెలంగాణలో 75 శాతం ప్రజలు అడవుల నుంచి అనేక వస్తువులు సేకరించి (వీటిని కలపేతర అటవీ ఉత్పత్తులంటారు) స్థానిక మార్కెట్లో అమ్మటం ద్వారా జీవనోపాధి పొందుతున్నారు. కోస్తా ప్రాంతంలో కూడా అటవీ ఉత్పత్తుల సేకరణపై 50 శాతం ప్రజలు ఆధారపడి ఉన్నారు. ప్రజలు సేకరించే అటవీ ఉత్పత్తుల జాబితాను మీరు తయారుచేసి ఉంటారు. అయితే ప్రజలు సేకరించే ఉత్పత్తుల జాబితా చాలా పెద్దది, దాంట్లో అర్థం రాకా వస్తువులు ఉన్నాయి.

జీవనోపాధి కోసం అడవులపై ఆధారపడిన వాళ్ళలో గిరిజనులు అందరికంటే ముఖ్యమైన వాళ్ళు. గిరిజన ప్రజలు వేల సంవత్సరాలుగా అడవుల్లో ఉంటూ వాటిని కాపాడుతూ, వాటిని తమ జీవనోపాధికి వినియోగించుకుంటున్నారు. వీళ్ళ గురించి ఇంతకు ముందు తరగతుల్లో మీరు చదివాను. ఈనాటికి కూడా ఆంధ్రప్రదేశ్లో 60 శాతం అడవులు గిరిజనులు నివసిస్తున్న ప్రాంతాల్లో ఉన్నాయి. అదే విధంగా రాష్ట్రంలోని గిరిజనులలో 60 శాతం మంది అడవులలో నివసిస్తున్నారు. గిరిజనులు అడవులను ఎలా ఉపయోగించుకుంటారు? కూనవరం కొండల్లోని కొండరెడ్డు అడవులను పోడు వ్యవసాయానికి, (వట్ల, దుంపల వంటి) ఆహార వనరులను, అప్పుకానికి బీడీ ఆకులు, మూలికలు, వెదురు, చింతపండు వంటివి సేకరించటానికి ఉపయోగించుకుంటారు.

మైదాన ప్రాంత గ్రామాలలో మాదిరి గిరిజన ప్రజలలో భూమి వ్యక్తిగత ఆస్తి అన్న భావన లేదు. గ్రామ పెద్దల అనుమతితో తెగలోని సభ్యులందరూ అడవిని ఉపయోగించుకుంటారు. ప్రతి కుటుంబానికి కొంత మేర భూమి మీద సంప్రదాయ హక్కు ఉంటుంది. పోడు వ్యవసాయం, అంటే ప్రతి కొద్ది సంవత్సరాలకు సాగుచేసే భూమి మారుతూ ఉంటుంది కాబట్టి భూ యాజమాన్యానికి సంబంధించి స్థిరమైన రికార్డులు ఏమీ ఉండవు. అంతేకాకుండా జనాభా పెరిగి కొత్త కుటుంబాలు ఏర్పడినప్పుడు కొత్తగా అడవిని సరికి సాగు చేయటానికి గ్రామ పెద్దలు వాళ్ళకు అనుమతి ఇస్తారు. బ్రిటిష్ పాలనకు ముందు అడవులను గిరిజనులు తమదానిగా భావించారు. అయితే అది వాళ్ళకు పవిత్ర ప్రదేశం. అదనంగా, అడవి జంతువులకు నష్టం వాటిల్లకుండా అడవిని ఉపయోగించుకునేవారు. జంతువులను చేపట్టినప్పుడు, పోడు కోసం అడవిని సరికినప్పుడు అవి పునరుద్ధరణ చెందేలా చూసేవారు. రైతు కుటుంబం పొలాల సంరక్షణ చేపట్టినట్లు గిరిజనులు అడవులను సంరక్షిస్తూ, వాటిని ఉపయోగించుకునేవారు.

- అడవులను ప్రజలు ఉపయోగించుకుంటూ, వాటిని సంరక్షించటం సాధ్యమేనా? చెట్లను కొట్టి, మార్కెట్లలో అమ్మి డబ్బు చేసుకోవచ్చని ఎవరైనా ఆశపెట్టి ఉంటే వాళ్ళు ఏమి చేసి ఉండేవాళ్ళు?

మన దేశంలో రెండు వందల సంవత్సరాల బ్రిటిష్ పాలనలో గిరిజనులు క్రమేవే అడవులపై తమ అధికారాన్ని హక్కులను కోల్పోయారు. అప్పటినుంచి అడవులు వేగంగా అంతరించిపోసాగాయి. ఇది రెండు రకాలుగా జరిగింది. మొదటిది, రైలుమార్గాల నిర్మాణం, ఓడల తయారీ, కర్మాగారాలు, ఇళ్ళు, చెక్క సామాను వంటి వాటి కోసం కలపకు గిరిజన గణనియోగం పెరగటం. ఏడవతరగతిలో చదివినట్లు కాగితపు మిల్లు వంటి అనేక పరిశ్రమలకు గుజ్జునిచ్చే కలప పెద్ద

మొత్తంలో కావాలి. ఈ రకమైన వర్షిడి వల్ల చాలా విస్తీర్ణంలో అడవులను నరికిన కలవను అమ్ముకున్నారు. అనేక ప్రాంతాలలో తేయాకు, కాఫీ, రబ్బరు వంటి తోటలు పెంచడానికి, తరవాత కాలంలో వేగంగా పెరిగే నీలిగిరి (యాకలిప్టస్), వెదురు చెట్లు పెంచటానికి అడవులను నరికివేశారు. ఈ విధంగా అటవీ విస్తీర్ణం గణనీయంగా తగ్గింది.

- నీలిగిరి చెట్లు, తేయాకు తోటలకూ అడవికి మధ్య ఏమైనా తేడాలు ఉన్నాయా? తరగతిలో చర్చించండి.

రెండవది, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం అధిక ప్రయోజనం పొందేలా అడవులను నరకటాన్ని నియంత్రించాలని అనుకుంది. మిగిలి ఉన్న అడవులను కాపాడాలని అనుకుంది. 1864, 1878లో చట్టాలు చేసి అటవీశాఖను ఏర్పాటు చేసి దానికి అడవులపై నియంత్రణను అప్పగించింది. తమ అధీనంలో ఉన్న ప్రాంతాలకు నిజాం ప్రభుత్వం ఇదే రకమైన చట్టాలను చేసింది. అడవులను 'రక్షిత', 'రిజర్వు' అడవులని వర్గీకరించటం ద్వారా గిరిజనులకు, అటవీ వినియోగదారులకు సంప్రదాయంగా వస్తున్న హక్కులను ఈ చట్టం అనుమతించలేదు. రిజర్వు అడవులలోకి ఎవరూ ప్రవేశించటానికి లేదు. 'రక్షిత' అడవులను ప్రజలు వినియోగించుకోవచ్చు. నెత్తిమీద కట్టెల మోపున తీసుకెళ్లవచ్చు. సొంత అవసరాలకు అటవీ ఉత్పత్తులు సేకరించవచ్చు, వశువులను మేపుకోవచ్చు. అయితే ఇతర కూడా చెట్లు కొట్టటంపై అనేక షరతులు ఉన్నాయి. అటవీశాఖ విధించిన పరిమితులకి మించి పశువులను మేపకూడదు.

కానీ అడవులలో చాలా మంది వాటిపై ఆధారపడి జీవిస్తున్నారని మనకు తెలుసు. ఆ సమయంలో ప్రభుత్వం వాళ్ల గురించి వర్ణించుకోలేదు. అటవీ

ప్రాంతం అని నిర్ధారించే లేదా గుర్తించే సమయంలో గిరిజనులు వాడుకుంటున్న అడవిని ప్రభుత్వానికి చెందిన అడవిగా ప్రకటించింది. మైనా ప్రాంతాల గ్రామాలలో మాదిరి కాకుండా గిరిజనులు ఎటువంటి యాజమాన్య పట్టాలు, రికార్డులు లేకుండా వాటిని సాగు చేస్తుండడం వల్ల ఇలా జరిగింది. తెలంగాణలోని ఉత్తర జిల్లాల్లో గోందులు స్థిర వ్యవసాయం చేసేవారు, కానీ కొలాంటు వంటి తెగలు కొండవాలుల మీద పోడు వ్యవసాయం చేసేవాళ్లు. స్థిర వ్యవసాయం చేసే గోందులు కూడా కొంత భూములను పడూర్ పెట్టి మార్చి, మార్చి రెండు సంవత్సరాలకు ఒకసారి సాగు చేసేవారు. రిజర్వు అడవులను గుర్తించే ప్రక్రియ వీలైనప్పటికీ పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు. ఒక్క కలం పేటుతో గిరిజనుల హక్కులు చెల్లకుండా పోయాయి, వాళ్లని బలవంతంగా అడవుల నుంచి తొలగించసాగారు.

ఒక్క చర్చ ఫలితంగా తమ సొంత ప్రాంతంలో గిరిజనులు నిరాశ్రయులైపోయారు! ఇంతటితో ఆగకుండా ప్రభుత్వం ఇతర ప్రాంత జమీందార్లకు, రైతులకు ఈ భూమిని వ్యవసాయానికి ఇచ్చి ఆదాయం పొందాలన్న ఆశతో ఉంది. ఏ హక్కులూ లేకుండా పోయిన గిరిజనులు ఇప్పుడు ఈ భూస్వాముల వద్ద కూలీలుగా పనిచెయ్యాలి వచ్చింది. గిరిజనులు సాగు

చేసుకోవటానికి అనుమతి ఇచ్చిన భూములకు వాళ్లు పెద్ద మొత్తంలో తిప్పులు కట్టాల్సి వచ్చేది. ఈ మొత్తాలు చెల్లించటానికి వాళ్లు తరచు వ్యాపారపుల నుంచి అప్పు తీసుకోవాల్సి వచ్చేది. చివరికి తమ భూముల్ని ఆ వడ్డీ వ్యాపారపులకే అమ్ముకోవలసి వచ్చేది. ఆ విధంగా తమకు ఉన్న కొంచెం భూమిని సైతం చాలా మంది కోల్పోయారు.

ఆ కాలంలో ఏర్పడిన అటవీశాఖకు అడవుల రక్షణ, కొత్త చెట్లు నాటటం, 'అడవుల నుంచి పంట తియ్యటం', అంటే బాగా పెరిగిన చెట్లు నరికి, వాటిని అమ్మటం ద్వారా ప్రభుత్వానికి ఆదాయం సమకూరేలా చేయటం వంటి బాధ్యతలు ఉండేవి. అటవీశాఖ అధికారులుగా సాధారణంగా దూరప్రాంత ధనిక కుటుంబాలకు చెందినవాళ్లు ఉండేవాళ్లు. గిరిజనులకు ఏమీ తెలియదని, వాళ్లు చాలా ప్రమాదకరమైన వాళ్లని ఈ అధికారులు భావించేవాళ్లు. గిరిజనుల పట్ల ఏమాత్రం సానుభూతి ఉండేది కాదు. నిస్సహాయులైన గిరిజనులను వాళ్లు దోపిడీకి గురి చేసేవాళ్లు, మోసగించేవాళ్లు. నిత్యమూ వేధించేవాళ్లు. అటవీ సంరక్షణ పేరుతో 1920లలో అడవులనుంచి పెద్ద ఎత్తున గిరిజనులను తొలగించారు, ఈ చర్యలు 1940 వరకు కొనసాగాయి. దీనివల్ల గిరిజనులు అంతమయ్యే అభ్యుదయ గురయ్యారు.

గిరిజనులు వీటికి వ్యతిరేకంగా మొదటినుంచి పోరాడారు. ఈకాన్యప్రాంతం వంటి వాటిలో ప్రభుత్వం నుంచి కొంత రక్షణను కూడా పొందగలిగారు.

- గత 200 సంవత్సరాలలో అడవులు తగ్గిపోతూ ఉండటానికి కారణాల జాబితా తయారు చేయండి. దీనికి పోడు వ్యవసాయం కూడా ఒక కారణమా? మీ వాదనలు పేర్కొనండి.
- అడవిని గిరిజనులు రక్షించటానికి, అటవీ అధికారులు రక్షించటానికి మధ్య తేడాలు ఏమిటి?

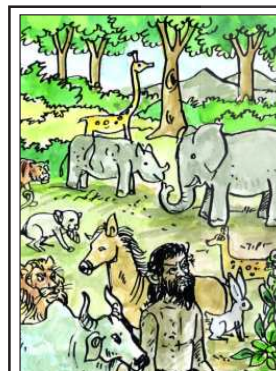
- ప్రభుత్వం విధించిన భూమి తిప్పును గిరిజనులు కట్టబెట్టేవారానికి కారణాలు ఏమిటి?

స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన సమయంలో గిరిజన ప్రజలను అడవులలో తమ సంప్రదాయ జీవితాలు కొనసాగించటానికి వదిలేయాలా లేదా స్థిర వ్యవసాయం, ఆధునిక విద్య, పారిశ్రామిక పని అందుబాటులోకి తెచ్చాలా అని జాతీయ నాయకులు చర్చించారు.

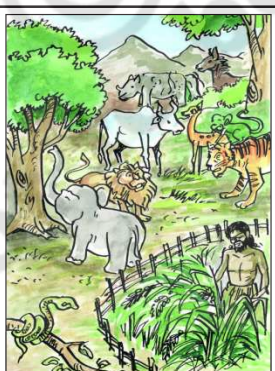
- ఏ పద్ధతి అనుసరించి ఉంటే బాగుండేదో తరగతిలో చర్చించండి.

1988-90లలో వచ్చిన మార్పు

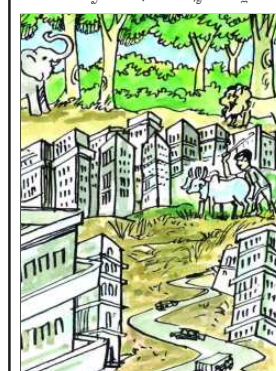
గిరిజనులకు అడవులపై ఎటువంటి హక్కులు ఇవ్వకుండా వాళ్ల అభివృద్ధి గురించి ఆలోచించలేమని, అదేవిధంగా వాళ్ల క్రియాత్మక భాగస్వామ్యం లేకుండా అడవులను సంరక్షించలేమని 1988 నాటికి ప్రభుత్వం గుర్తించింది. అడవుల రక్షణ, పునరుద్ధరణ, అభివృద్ధిలో గిరిజన ప్రజలను భాగస్వామ్యం చేయటం ప్రధాన కర్తవ్యంగా జాతీయ అటవీ విధానం, 1988 గుర్తించింది. అడవులలో, వాటి చుట్టుపక్కల నివసించే ప్రజలకు లాభపాటి ఉపాధి కల్పించాలని కూడా ఇది గుర్తించింది. అడవుల రక్షణలోనూ, క్షీణతకు గురైన అడవుల అభివృద్ధిలోనూ అడవులకు దగ్గరగా నివసిస్తున్న గ్రామ ప్రజలను భాగస్వాములుగా చేయాలని ప్రభుత్వం తలపెట్టింది. క్షీణతకు గురైన అడవుల పునరుద్ధరణ, అభివృద్ధిలో అటవీశాఖ, అటవీ/సరై ప్రజల మధ్య క్రియాశీలక సహకారానికి ఇది తీకారం చుట్టింది. ఆ విధంగా 1988లో ఆచరణలోకి వచ్చిన కొత్త విధానం ఉమ్మడి అటవీ యాజమాన్యానికి (జె.ఎఫ్.ఎం.) దారి తీసింది. దీనిల్లో భాగంగా అటవీశాఖ, స్థానిక ప్రజలు కలిసి చెట్లు నాటతారు, క్షీణతకు గురైన అడవుల పునరుద్ధరణను చేపడతారు. గడ్డి ఇతర చిన్న చిన్న అటవీ ఉత్పత్తులను

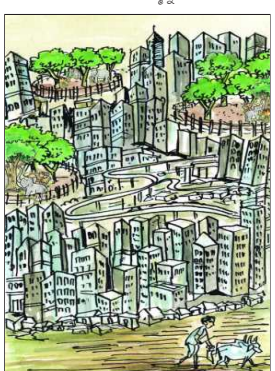
1. ఒకానొక్కప్పుడు మనుషులు మా మధ్య ఉండేవాళ్లు.

2. ఆ తరువాత కుంచే నేనుకుని ముప్పుల్ని లయలు ఉండారు.

3. వాళ్లు ముద్ది వర్షాలు, చట్టాలు నిర్బంధించి అడవి అన్నది లేకుండా చెట్లను నరికి వేశారు, అయితే ఇంకా 'రిజర్వు అడవి' అంటారు.

4. మనుషుల నుంచి బంతువులకు రక్షణ ఉండాలి? ఏమైనా రక్షిత అడవి గురించి మీరు దిద్దారా?

వినియోగించుకోవటానికి అక్కడి ప్రజలను అనుమతించారు.

ఈ కార్యక్రమానికి ప్రజా అటవీ యాజమాన్యం (సి.ఎఫ్.ఎం.) అని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం పేరు మార్చింది. అటవీశాఖ, స్థానిక ప్రజలు కలిసి పనిచేసేలా ఈ కార్యక్రమం సహాయపడింది. కానీ గిరిజనులు అంతకు ముందు నుంచి సాగుచేస్తున్న పోడు భూములను అటవీ పునరుద్ధరణ కోసం వదులుకోవాల్సి వచ్చింది. ఇదే సమయంలో అటవీ బంతువుల సంరక్షణకు పులుల అభయారణ్యాలు అనేకం ఏర్పాటుయ్యాయి.

- సి.ఎఫ్.ఎం., ఇతర సామాజిక అటవీ పథకాలకు సంబంధించి మీ పెద్దవాళ్ల అనుభవాలును తెలుసుకోండి.

అటవీ హక్కుల చట్టం, 2006

ఈ మార్పులకు వ్యతిరేకంగా గిరిజనులు నిరసనలు వ్యక్తం చేస్తూ వచ్చారు, పోరాడుతూ వచ్చారు. వీళ్ల తరపున అనేక స్వచ్ఛంద సంస్థలు నిలబడి అడవులపై గిరిజనుల హక్కుల కోసం జాతీయస్థాయి ప్రధాన ఉద్యమాన్ని చేపట్టాయి. సుదీర్ఘ చర్చల తరువాత 2006లో పార్లమెంటు అటవీ హక్కుల చట్టాన్ని చేసింది. గిరిజనులకు చెందిన అడవులలో వాళ్లకు సంప్రదాయంగా వస్తున్న హక్కులను తిరస్కరించి గత రెండు వందల సంవత్సరాలుగా గిరిజనులకు తీవ్ర అన్యాయం చేశామని మొదటిసారి అంగీకరించారు. గిరిజనుల హక్కులు పునరుద్ధరించకుండా అడవులను సంరక్షించటం అసాధ్యమని కూడా గుర్తించారు.

ఈ కొత్త చట్టం చేయటానికి మూడు ప్రధాన కారణాలు అని పేర్కొంది:

మొదటిది, అడవులను సంరక్షించటమే కాకుండా అదే సమయంలో అటవీ వాసులకు జీవనోపాధి

కల్పించటం, ఆహార భద్రత ఉండేలా చూడటం.

రెండవది, అడవుల సుస్థిరత, మనుగడలోలో అంతర్భాగమైన అటవీ వాసులు తరతరాలుగా సాగుచేస్తున్న భూములపై, నివాస ప్రాంతాలపై హక్కులను వలసపాలనలో, స్వతంత్రం వచ్చిన తరువాత కూడా గుర్తించకపోవటం వల్ల చారిత్రక అన్యాయం జరిగింది.

మూడవది, ప్రభుత్వం చేపట్టిన అభివృద్ధి పనుల వల్ల (ఆనకట్టలు, పులుల అభయారణ్యాలు వంటివి) నిర్వాసితులైన వారిలో సహా అటవీ వాసుల భూమి హక్కులు, అడవిలోకి వెళ్లే హక్కులు విషయంలో దీర్ఘకాలంగా కొనసాగుతున్న అభ్యంతరం వరిపూరించటం.

ఈ చట్టం వల్ల అటవీవాసులకు, సంప్రదాయంగా అటవీ వస్తువులపై ఆధారపడిన వాళ్లకు అడవులపై తమ హక్కులు తిరిగి లభించాయి, సాగుచేస్తున్న భూములకు పట్టాలు వచ్చాయి. ఈ చట్టాన్ని సరిగా అమలు చేస్తే తరతరాలుగా గిరిజనులకు జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని కొంతమేరకు సరిదిద్దవచ్చు.

- గత 200 సంవత్సరాలుగా గిరిజనులకు జరిగిన అన్యాయాన్ని ఈ చట్టం ఎంతవరకు తీరుస్తుంది?

అడవుల సంరక్షణ కోసం పనిచేస్తున్న అనేకమంది ఈ చట్టం వల్ల అడవులను సంప్రదాయంగా వస్తున్న కుటుంబ అవసరాల కోసం కాకుండా ఇతర వాణిజ్య అవసరాల కోసం ఉపయోగించుకుని అడవులు మరింతగా అంతరించిపోతాయని ఆందోళన చెందుతున్నారు. ఇందుకు విరుద్ధంగా కొంతమంది సంప్రదాయంగా అటవీ సంరక్షణ చేస్తున్న అటవీవాసులే ప్రధాన రక్షకులుగా చేయటం ద్వారా అడవులను ఇంకా బాగా కాపాడవచ్చని భావిస్తున్నారు.

- ఈ విషయాన్ని తరగతిలో చర్చించండి - గిరిజన ప్రజలకు జరిగిన అన్యాయాలను సరిచేయడానికి ఇదే సరైన మార్గమా? అడవులను కాపాడటంలో ఇది ఎలా ఉపయోగపడుతుంది? దీనికి ఏ ఇతర చర్యలు చేపట్టాలి?

ఉపాధ్యాయుల సహాయంతో చట్టంలోని దిగువ అంశాలను ఆర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించండి.

- అడవులలో ఉంటున్న షెడ్యూల్డ్ తెగలు, లేదా సంప్రదాయంగా అడవులలో ఉంటున్న ఇతర జాతులకు చెందిన వాళ్లు తమ జీవనోపాధికి స్వయంగా సాగు చేసుకునే భూమిపై, ఒక్కరిగా లేదా సమూహంగా నివసించడానికి ఏర్పరచుకున్న నివాస ప్రాంతంపై ఈ చట్టం ద్వారా హక్కు లభిస్తుంది (అక్కడ ఉండే హక్కు).
- నిస్సార్ వంటి సామూహిక హక్కులు.
- గ్రామ సరిహద్దుల లోపల లేదా బయట సంప్రదాయంగా నేకరిస్తూ వస్తున్న కలవేతర అటవీ ఉత్పత్తులను నేకరించే, ఉపయోగించుకునే, అమ్మే హక్కు వాటిపై యాజమాన్యం.
- చేపలను పట్టటం, జలాశయాలు, పశువులను మేపుకోవటం వంటి సామూహిక వినియోగ హక్కులు.
- వ్యవసాయ పూర్వసమాజాలు, అనాగరిక (ప్రిమిటివ్) గిరిజన బృందాల నివాసం, సంచారానికి సంబంధించిన సామూహిక హక్కులు.
- అటవీ భూములపై స్థానిక లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన కొలుహక్కు, గ్రామం వంటి వాటిని పట్టాగా మార్చుకునే హక్కు.
- అటవీ గ్రామాలు, పురాతన నివాసాలు వంటి వాటిల్లో నివాస హక్కులు, అలా మార్చుకునే హక్కు.
- ఉమ్మడి అటవీ వనరుల రక్షణ, పునరుద్ధరణ, సంరక్షణ, యాజమాన్య హక్కులు.
- జీవవైవిధ్యతను ఉపయోగించుకునేహక్కు, జీవ వైవిధ్యత, సాంస్కృతిక వైవిధ్యతకు సంబంధించిన సంప్రదాయ విజ్ఞానం, మేధోసంబంధ ఆస్తులపై ఉమ్మడి హక్కు.

కీలక పదాలు		
1. అడవుల పునరుద్ధరణ	2. అడవులు సరికిచేయటం	3. అటవీ యాజమాన్యం
4. అటవీ హక్కులు	5. రిజర్వు అడవులు	

మీ అభ్యుపసాన్ని మెరుగుపరచుకోండి

- కింది వాక్యాలతో మీరు అంగీకరిస్తారా? అంగీకరించటానికి, అంగీకరించకపోవడానికి కారణాలను పేర్కొనండి.
 - అడవులను సంరక్షించటానికి వ్యక్తిగత అన్ని అన్న భావన ముఖ్యమైనది.
 - అడవులన్నింటినీ మనుషులు కాపాడాలి.
 - గత కొద్ది శతాబ్దాలుగా భూమిమీద నివసిస్తున్న ప్రజలు తమ జీవనోపాధికి అడవులపై ఆధారపడటం తగ్గింది.
- గత కొన్ని శతాబ్దాలలో అటవీ వినియోగంలో వచ్చిన ప్రధాన మార్పులతో ఒక పట్టిక తయారు చేయండి. గత తరగతుల పాఠ్య పుస్తకాలు చూడాలిని అవసరం రావచ్చు.

అంశం	గిరిజన జీవనంపై ప్రభావం	అడవిపై ప్రభావం
వ్యవసాయ ఆవిర్భావం		
వలస పాలకుల రాక		
ప్రభుత్వ నియమాలు		

- పైన ఇచ్చిన వాటి ఆధారంగా, లేదా అడవుల గురించి మీకు తెలిసిన దానిబట్టి మీరు నివసిస్తున్న ప్రదేశానికి దగ్గరలో ఉన్న అడవిని ఈ దిగువ అంశాలలో వివరించండి:

చెట్ల సాంద్రత	కనిపించే చెట్లు	చెట్ల ప్రభేద అంశాలు

- 'అంధ్రప్రదేశ్ - అడవులు' చటాన్ని పరిశీలించి ఏ జిల్లాలో/జిల్లాల్లో అత్యధికంగా అడవులు ఉన్నాయో పేర్కొనండి.
- ఒక పాఠశాలలో కొంతమంది విద్యార్థులు 'వన మహోత్సవ కార్యక్రమంలో' పాల్గొని కొన్ని మొక్కలు నాటారు. దీనికి మీరు ఎలా స్పందిస్తారు?
- 'అంధ్రప్రదేశ్లో అడవులు' శీర్షిక కింద ఉన్న పేరాను చదివి కింది ప్రశ్నకు జవాబు రాయండి. మన రాష్ట్రంలో అటవీ విస్తీర్ణం అభివృద్ధికి మీరు సూచించే సలహాలు ఏమిటి?
- ఈ పాఠంలో ఇచ్చిన వివిధ రకాలైన అడవుల చిత్రాలలో ఉన్న ప్రదేశాలను మీ దగ్గరున్న అట్లాస్లో గుర్తించండి. వాటి మధ్య ఉన్న పోలికలు, భేదాలను నీవు గుర్తించగలవా?